

تعریف بیماری هاری :

هاری یک بیماری عفونی حاد و کشنده ویروسی است این بیماری مخصوص گوشتخواران اهلی و وحشی بوده، انسان و سایر حیوانات خونگرم پستاندار، به طور تصادفی و اغلب از طریق حیوان گزیدگی به آن مبتلا می‌شوند.

اهمیت بیماری هاری به دلایل زیر است:

میزان کشندگی بالا (صددرصد)، به طوری که پس از ظهور علائم بالینی چه در انسان و چه در حیوان، قابل درمان نبوده و بیمار محکوم به مرگ خواهد بود. افزایش روند موارد حیوان گزیدگی در انسان، به طوری که به ناچار سالانه مبالغ زیادی صرف خرید سرم و واکسن ضد هاری جهت درمان پیشگیری آسیب دیدگان می‌شود. تلفات دام و خسارت‌های اقتصادی ناشی از این بیماری که در دام‌ها ایجاد می‌شود. در ایران بیش از 85٪ از موارد حیوان گزیدگی توسط سگ اتفاق می‌افتد که بیشتر این موارد به سگ‌های خانگی و سگ گله اختصاص دارد و متأسفانه علت اصلی آن، عدم قلاده گذاری است.

عامل بیماری

عامل هاری، ویروس هاری است.

راه‌های سرایت بیماری به حیوان و انسان

گاز گرفتن: اصلی‌ترین راه سرایت بیماری، گاز گرفتن به وسیله حیوان هار است. البته از طریق کشیده شدن پنجه آغشته به بزاق حاوی ویروس هاری به ویژه در گربه و گربه‌سانان نیز بیماری منتقل می‌شود.

پوست: از طریق پوست سالم، هاری سرایت پذیر نیست؛ ولی از راه کوچک‌ترین خراش یا زخم در پوست، این بیماری منتقل می‌شود.

ویروس هاری از طریق مخاط آلوده نیز به انسان و حیوانات دیگر منتقل می‌شود. بنابراین، سگ‌ها و گربه‌های به ظاهر سالم که در اواخر دوره نهفتگی بیماری هاری هستند و هنوز علائم هاری در آن‌ها ظاهر نشده است، از طریق لیسیدن لب، چشم و بینی کودکانی که با آن‌ها بازی می‌کنند بیماری هاری را انتقال می‌دهند. تمام پستانداران خونگرم اهلی و وحشی به بیماری هاری حساس هستند و میزبان‌های مختلفی موجب گسترش وسیع هاری می‌گردند. در خصوص بروز علائم هاری در حیوان باید به این نکته مهم توجه داشت که در برخی موارد، 3 تا 10 روز قبل از بروز علائم در سگ و گربه، ویروس موجود در بزاق حیوان می‌تواند بیماری را منتقل کند. به عبارت دیگر اگر بزاق سگ و گربه در زمان گاز گرفتن به ویروس هاری آلوده باشد، علائم حداکثر تا 10 روز بعد در حیوان ظاهر شده و سپس حیوان خواهد مرد.

پس از طی دوره نهفتگی، اولین علامت بیماری، تغییر در رفتار و عادت‌های حیوان است به نحوی که یا بیش از اندازه به صاحب خود انس و الفت پیدامی‌کند و مثل این که از او کمک می‌طلبد یا عصبانی و بدخو شده، غذای خود را به دلیل اختلال در بلع به خوبی نمی‌خورد.

پیشرفت بیماری در برخی موارد به صورت فلجی (هاری ساکت) بوده، حیوان به گوشه‌ای پناه می‌برد و ابتدا دست‌ها، سپس پاها و بعد سایر اندام‌ها فلج شده و در نهایت به علت فلج دستگاه تنفسی می‌میرد؛ ولی در بیشتر موارد، پس از دوره تغییر رفتار، حیوان پریشان و مضطرب و کم‌کم وحشی و درنده (هاری خشمگین) می‌شود و به هر کس و هر حیوان سر راه خود حمله می‌برد. در نهایت، پس از مدتی به علت عدم قدرت بلع، کف از دهانش سرازیر شده، صدای پارس حیوان خشن، ناموزون و بریده‌بوده و درندگی در چهره‌اش هویدا است. در اغلب موارد، مردم سگ‌ها را می‌کشند و اگر فرار کنند، به‌زودی در اثر فلج دستگاه تنفسی خواهند مرد. اگر هاری در گربه اتفاق بیفتد پس از طی دوره نهفتگی به محل تاریکی می‌رود و از طریق پنجه کشیدن، مشابه گاز گرفتن سگ یا گرگ، هاری را انتقال می‌دهد.

درمان

در صورت شروع علائم هاری، بیماری درمان‌پذیر نیست و با وجود مراقبت‌های کامل، بیماران در طی یک تا دو هفته پس از شروع علائم می‌میرند.

برای کنترل بیماری هاری هر فردی باید در این زمینه احساس مسئولیت نماید انجام اقدامات زیر می‌تواند در کنترل بیماری هاری موثر باشد:

✓ خودداری از نگهداری سگ و گربه در منزل، مگر در موارد استثنایی و در صورت نگهداری، قلابه‌زدن و واکسیناسیون آن‌ها علیه هاری

✓ خودداری از تردد سگ‌های خانگی و صاحب‌دار در معابر عمومی و پارک‌ها

✓ جلوگیری از نزدیک شدن کودکان به سگ‌های ولگرد

✓ توجه خاص به گازگرفتگی حیوان‌ها هر چند جزئی و به‌صورت خراش باشد، و مراجعه فوری فرد مجروح به مرکز بهداشت

✓ خودداری از ریختن زباله و پس‌مانده‌های غذایی در اطراف منازل و گذرگاه‌ها و معابر عمومی و استفاده از کیسه‌های مخصوص حمل زباله و همکاری با

مأموران شهرداری در هنگام جمع‌آوری زباله

✓ همکاری با مأموران شهرداری و اداره حفاظت محیط‌زیست در نابودی سگ‌های ولگرد

✓ جلوگیری از تماس سگ‌های خانگی با سگ‌های ولگرد

✓ در صورت بروز هرگونه تغییر رفتار در حیوانات، باید فوری به دامپزشکی اطلاع داده‌شود.

در کشور ما برای کسانی که بوسیله حیوان مشکوک به هاری گاز گرفته شده باشند واکسیناسیون ضد هاری برای پیشگیری از بیماری انجام می‌شود که

برنامه آن به شرح زیر است

الف - پس از مواجهه: جهت افرادی است که به هر نحو مورد گزش حیوانات قرار می‌گیرند و توسط آنها مجروح می‌شوند که خود به دو شکل

کامل و ناقص انجام می‌شود.

واکسیناسیون کامل 5 نوبتی: جهت افرادی که حیوان مهاجم از نظر هاری مثبت بوده یا متواری شده باشد و یا در صورتی که حیوان مهاجم سگ یا

گربه است حداکثر تا 10 روز پس از گاز گرفتن حیوان مزبور از بین برود و یا علائم هاری را نشان دهد که پنج نوبت واکسن در روزهای صفر (روز مراجعه) - روز سوم، هفتم، چهاردهم و سی ام تزریق می شود.

واکسیناسیون ناقص: جهت افرادی که حیوان مهاجم از نظر هاری منفی بوده و یا در صورتی که سگ یا گربه است تا 10 روز پس از گاز گرفتن سالم بماند که 3 نوبت در روزهای صفر (روز مراجعه) - روز سوم و هفتم تزریق می گردد.

ب - قبل از مواجهه - که به منظور ایمنسازی افرادی که بیشتر در معرض خطر ابتلاء به هاری قرار دارند انجام می شود. این افراد عبارتند از:

دامپزشکان، تکنسین ها و کاردانهای دامپزشکی، کارکنان و بازرسان گوشت در کشتارگاهها، شکارچیان، شکاربانان حفاظت محیط زیست و پرسنل مسئول هاری در مراکز بهداشت و کارکنان آزمایشگاه هایی که با ویروس هاری سر و کار دارند و دانشجویان رده های مختلف دامپزشکی و ... که به دو صورت در روزهای صفر (روز مراجعه)، روز هفتم و روز 21 بیست و یکم و یا صفر (روز مراجعه) - روز بیست و هشتم و روز پنجاه و ششم تزریق می گردد.

کمک های اولیه در گاز گرفتگی توسط سگ و گربه

دهان حیوانات حاوی میکروبهایی است در موارد گاز گرفتگی توسط حیوانات به نکات زیر توجه کنید:

1- سریعا ناحیه گاز گرفته شده را با آب و صابون تمیز کنید .

2- جلوی خونریزی را نگیرید بلکه اجازه دهید که خون جاری شود و میکروبها را بیرون بریزد.

3- مصدوم را به پزشک برسانید تا واکسن کزاز و آنتی بیوتیک تجویز کند

4- اگر به هاری مشکوک هستید ، مصدوم را به بیمارستان برسانید

منبع سایت وزارت بهداشت